

Sabina Kusáková

HARM REDUCTION

Definice harm reduction (HR)

- „Jako harm reduction se označují koncepce, programy a činnosti směřující primárně k minimalizaci nepříznivých zdravotních, sociálních a ekonomických dopadů užívání legálních a nelegálních psychoaktivních látek, aniž by nutně docházelo ke snižování jejich spotřeby. Harm reduction je prospěšné pro uživatele drog, pro jejich rodiny a pro celou společnost“ (IHRA, 2010)
- HR v užším pojetí: soubor praktických strategií, které snižují negativní dopady užívání drog a zahrnuje spektrum strategií od bezpečnějšího užívání po strategie vedoucí k abstinenci
- Harm reduction = snižování poškození nebo škod (doslovně)
- V rámci HR se zaměřujeme na všechna možná rizika, tj. chápeme člověka v bio-psycho-sociálně-spirituálním kontextu
- Snažíme se pracovat s klienty „tam, kde právě jsou“, zaměřujeme se na okolnosti užívání drog i na užívání samotné

Principy harm reduction (CCSA, 1996)

1. Pragmatičnost – HR akceptuje, že látky měnící vědomí jsou běžným prvkem lidské zkušenosti. Je třeba brát na zřetel jak pozitiva, tak negativa užívání drog, aby bylo možné porozumět chování uživatelů
2. Humanistické hodnoty – je akceptováno rozhodnutí uživatele drogy užívat, ale neznamená to schvalování. Uživatel není odsuzován moralistickými soudy, ale není ani podporován v užívání.
3. Zaměření na poškození – prioritou je snížit negativní dopady užívání přímo u uživatele a jeho okolí, než se snažit snížit užívání drog jako takové. HR nevyklučuje, ale ani neprosazuje abstinenci jako dlouhodobý cíl.
4. Zvažování nákladů a přínosů – je uplatňován proces identifikace, měření a posouzení problémů a poškození spojených s užíváním, jsou prováděna hodnocení nákladů a přínosů intervencí
5. Zaměření na bezprostřední cíle – programy mají vytvořeny hierarchie cílů, které jsou vztaženy k jednotlivcům, k cílové skupině a ke komunitě tak, aby reagovaly na aktuální potřeby.

Příklad HR intervencí

- Nelegální drogy - výměnné programy jehel a stříkaček, očkování, první pomoc, distribuce nalaxonu, substituční programy, preskripce preparátu, testování obsahu drog
- Alkohol – distribuce alkostrů na akcích zábavy, safe bars (nerozbitné sklenice, zakulacené hrany nábytku, pevně instalované židle), informace o přibližné hladině alkoholu v krvi via sms webová aplikace, kampaň „Domluvený řidič“ (řidič, který celý večer nepije a odváží kamarády z akce autem domů), prokládání alkoholických nápojů nealkoholickými, doporučení nepít nalačno
- Tabák – elektronická cigareta, šňupací či žvýkací tabák, snus, cigaretové filtry, nikotinové náplasti/žvýkačky, valorizace pro kuřáky marihuany

Efektivita HR intervencí

- Mnoho studií a výzkumů potvrdilo, že výměnné programy mohou snížit HIV séroprevalenci, snížit opakované užití jehel a umožnit velkému počtu klientů přístup ke zdravotním a jiným službám.
- Např. výzkum pod záštitou WHO, realizovaný v 81 městech celého světa, kde byla srovnávána prevalence viru HIV mezi injekčními uživateli drog
- V 52 městech, kde byly sterilní stříkačky nedostupné, narostl počet HIV pozitivních v průměru o 5,9 % za rok, ve 29 městech, kde výměnné programy fungovaly, počet HIV pozitivních v průměru klesl o 5,8 % za rok
- Studie tak potvrzuje, že uživatelé injekčních drog mění své chování na základě předávaných informací o HIV/AIDS a dostupnosti prostředků pro změnu chování.

Rozhovor s pracovníky HR

https://www.youtube.com/watch?v=_VcMIS9dXo0